

УДК 364.013:351.84

DOI: <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2026-1-63-71>

ПРОКОПЧУК Олена Тодорівна

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів, банківської
справи та страхування,
Уманський національний університет,
м. Умань, Україна
Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0001-7405-2469>
olena_prokopchuk@ukr.net

ЯКОВИН Микола Миколайович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти,
кафедра економіки,
Уманський національний університет,
м. Умань, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5249-6179>
olena_prokopchuk@ukr.net

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Обґрунтовано інституційні засади розвитку системи соціальної підтримки в контексті трансформації державної соціальної політики України та визначено напрями підвищення її ефективності, адресності й адаптивності до сучасних соціально-економічних викликів. Узагальнено теоретичні підходи до розуміння системи соціальної підтримки як багаторівневого інституційного механізму забезпечення соціальної стабільності та мінімізації соціальних ризиків. Проаналізовано сучасний стан її функціонування у 2019-2025 рр., що дозволило встановити значну роль державних соціальних виплат у структурі доходів домогосподарств (28-32%) та позитивну динаміку цифровізації соціальної сфери. Визначено, що рівень адресності соціальної підтримки зріс із 50% у 2019 р. до 60% у 2025 р., а частка цифрових соціальних послуг – із 15% до 62%, що свідчить про поступову модернізацію механізмів надання соціальної допомоги. Виявлено ключові інституційні проблеми розвитку системи, серед яких фрагментація управління, недостатня узгодженість нормативно-правового забезпечення, обмежена адресність виплат та недостатній рівень цифрової інтеграції. Обґрунтовано напрями удосконалення інституційних засад соціальної підтримки, що передбачають посилення координації між рівнями управління, розвиток цифрових сервісів, удосконалення механізмів оцінювання потреб отримувачів та формування адаптивної моделі соціальної політики.

Ключові слова: соціальна підтримка; соціальна політика; інституційні засади; державне регулювання; соціальний захист; трансформація; соціально-економічний розвиток; ефективність системи.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується глибокими трансформаційними процесами у сфері державної соціальної політики, що зумовлено як внутрішніми соціально-економічними викликами, так і необхідністю адаптації до європейських стандартів соціального забезпечення. У цих умовах система соціальної підтримки набуває особливого значення як ключовий інструмент забезпечення соціальної стабільності, зменшення рівня соціальної вразливості населення та підтримки соціально незахищених груп. Водночас існуюча система соціальної підтримки в Україні залишається недостатньо ефективною та характеризується низкою системних проблем, серед яких фрагментарність інституційного забезпечення, дублювання функцій різних органів державної влади, обмеженість фінансових ресурсів, а також недостатній рівень адресності соціальних виплат. Значною мірою це пов'язано з незавершеністю інституційних реформ та відсутністю цілісного підходу до формування сучасної моделі соціальної підтримки.

Додатково ускладнює ситуацію динамічна зміна соціально-економічних умов, зокрема зростання рівня соціальних ризиків, демографічні зміни, наслідки економічної нестабільності та воєнні виклики, що посилюють навантаження на систему соціального захисту. У результаті виникає потреба у переосмисленні інституційних засад функціонування системи соціальної підтримки та формуванні більш ефективних механізмів її реалізації.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю удосконалення інституційних засад розвитку системи соціальної підтримки в умовах трансформації державної соціальної політики, що дозволить підвищити її ефективність, адресність та адаптивність до сучасних соціально-економічних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виокремлення частини нерозв'язаної раніше проблеми. Розв'язанню проблем формування та розвитку системи соціальної підтримки, удосконалення механізмів її фінансового забезпечення, інституційної взаємодії та адаптації до сучасних соціально-економічних викликів присвячені праці вітчизняних дослідників, зокрема О. Лобик [1; 2], І. Онищук [3], Л. Першко [4], О. Т. Прокопчук, С. Ю. Соколюк та співавторів [5–7], В. О. Черелюк [8], Ю. В. Шинкарьова [9], а також аналітичні матеріали Світового банку [10].

О. Лобик [1; 2] досліджує питання управління фінансовими ресурсами територіальних громад та особливості функціонування місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації. Автор акцентує увагу на необхідності підвищення ефективності використання фінансового потенціалу громад, що є важливою передумовою забезпечення належного рівня соціальних послуг та підтримки населення на місцевому рівні. І. Онищук [3] розглядає інструменти фінансового забезпечення просторового розвитку місцевого самоврядування, підкреслюючи значення ресурсного забезпечення інституційних механізмів реалізації державної політики.

У працях Л. Першко [4], О. Т. Прокопчук, С. Ю. Соколока та співавторів [5–7] досліджуються сучасні аспекти фінансового забезпечення соціальної сфери, моделі соціального обслуговування та роль соціальних комунікацій у формуванні ефективної системи взаємодії держави, громади та громадян. Зокрема, дослідники акцентують увагу на необхідності поєднання фінансових інструментів, організаційних механізмів та соціальних технологій для підвищення результативності соціальної підтримки.

Водночас у роботах В. О. Черелюк [8] та Ю. В. Шинкарьова [9] розкриваються організаційні та управлінські аспекти функціонування економічних систем в умовах цифровізації. Представлені підходи є актуальними для розвитку сучасної системи соціальної підтримки, оскільки цифрові технології створюють можливості для підвищення адресності соціальних виплат, удосконалення обліку отримувачів допомоги та оптимізації адміністративних процесів. Світовий банк [10] акцентує увагу на важливості інституційної стійкості, ефективного управління ресурсами та адаптивності соціально-економічних систем в умовах кризових викликів.

Попри значну кількість наукових досліджень, недостатньо розробленими залишаються питання формування комплексної інституційної моделі розвитку системи соціальної підтримки, яка б забезпечувала узгодженість між рівнями державного управління, підвищення адресності соціальних заходів, цифрову інтеграцію соціальних послуг та адаптивність системи до сучасних соціально-економічних трансформацій. Саме необхідність формування такого цілісного підходу визначає актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є обґрунтування інституційних засад розвитку системи соціальної підтримки в умовах трансформації державної соціальної політики та визначення напрямів підвищення її ефективності, адресності й адаптивності до сучасних соціально-економічних викликів.

Викладення основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток системи соціальної підтримки в Україні відбувається в умовах глибокої трансформації державної соціальної політики, що зумовлює необхідність переосмислення її інституційних засад. Зростання соціальних ризиків, демографічні зміни, економічна нестабільність та воєнні виклики актуалізують потребу у формуванні більш ефективних і адаптивних механізмів соціального захисту населення. У цих умовах система соціальної підтримки виступає ключовим інструментом забезпечення соціальної стабільності та зменшення рівня вразливості окремих груп населення.

Водночас існуюча модель соціальної підтримки характеризується низкою системних проблем, зокрема фрагментарністю інституційної структури, недостатньою координацією між органами державної влади та обмеженою адресністю соціальних виплат [1, с. 231]. Це обумовлює

необхідність удосконалення організаційно-економічних та інституційних механізмів її функціонування з урахуванням сучасних викликів та пріоритетів державної політики.

Система соціальної підтримки в Україні функціонує на основі багаторівневої інституційної структури, що включає центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та спеціалізовані соціальні служби. Водночас на практиці спостерігається дублювання функцій і недостатня узгодженість між рівнями управління, що знижує ефективність реалізації соціальної політики.

У науковій літературі система соціальної підтримки розглядається як багатокomпонентний інституційний механізм, спрямований на забезпечення соціального захисту населення, зниження рівня бідності та мінімізацію соціальних ризиків. Узагальнення теоретичних підходів свідчить про домінування інституційної, ресурсної та функціональної концепцій її розвитку, що відображають різні аспекти організації та реалізації соціальної політики держави [3, с. 84-86; 5, с. 223].

Сучасний стан функціонування системи соціальної підтримки в Україні характеризується значною часткою державних соціальних виплат у структурі доходів домогосподарств (у середньому 28-32% у 2019-2025 рр.), що свідчить про високу залежність населення від державної підтримки. Водночас рівень адресності соціальних виплат залишається недостатнім і становить близько 55-60%, що обмежує ефективність використання бюджетних ресурсів (рис. 1).

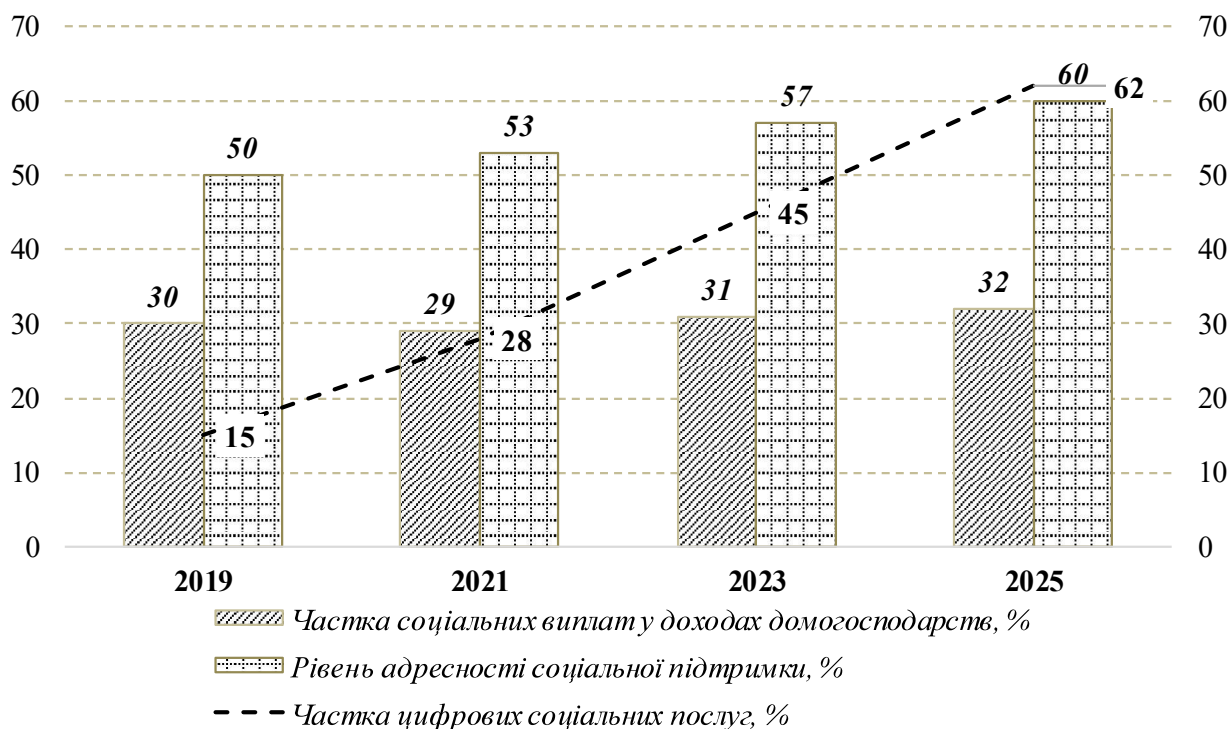

Рис. 1. Динаміка основних показників системи соціальної підтримки в Україні у 2019-2025 рр.

Джерело: розраховано та узагальнено автором на основі даних Державної служби статистики України та Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Дані рис. 1 свідчать про поступове зростання рівня цифровізації соціальної сфери та незначне підвищення адресності соціальної підтримки. Зокрема, частка цифрових соціальних послуг зростає з 15% у 2019 р. до 62% у 2025 р., що відображає активне впровадження електронних сервісів у систему соціального захисту.

Важливим напрямом трансформації системи соціальної підтримки є її цифровізація, що передбачає впровадження електронних сервісів, автоматизацію надання соціальних виплат та розвиток цифрових реєстрів отримувачів допомоги. Це дозволяє підвищити прозорість системи,

зменшити адміністративні витрати та мінімізувати ризики неефективного використання бюджетних коштів.

Водночас міжнародний досвід свідчить, що ефективні моделі соціальної підтримки базуються на принципах адресності, умовності та інтеграції соціальних послуг, що потребує адаптації до українських соціально-економічних реалій.

У цьому контексті особливого значення набуває ідентифікація ключових інституційних проблем, що стримують розвиток системи соціальної підтримки та визначають необхідність її подальшої модернізації [9, с. 141-142].

Водночас зберігаються проблеми фрагментарності управління, недостатньої координації між центральними та місцевими органами влади, а також обмеженої ефективності використання фінансових ресурсів, що стримує підвищення результативності системи соціальної підтримки.

У результаті проведеного дослідження ідентифіковано ключові інституційні проблеми та обмеження розвитку системи соціальної підтримки в Україні (табл. 1). Насамперед встановлено недостатній рівень інституційної узгодженості між центральними та місцевими органами влади, що проявляється у фрагментації управлінських функцій, дублюванні повноважень і зниженні ефективності реалізації соціальної політики. Виявлено також недосконалість нормативно-правового забезпечення, яке характеризується фрагментарністю регулювання та недостатньою системністю механізмів соціальної підтримки.

Таблиця 1 – Інституційні проблеми системи соціальної підтримки та напрями їх подолання*

Інституційна проблема	Причини виникнення	Наслідки	Напрями удосконалення
Фрагментація управління та дублювання функцій між рівнями влади	Нечіткий розподіл повноважень, слабка координація	Зниження ефективності реалізації соціальної політики	Оптимізація інституційної структури та чіткий розподіл повноважень
Недосконалість нормативно-правового забезпечення	Фрагментарність законодавства, часті зміни регулювання	Нестабільність системи соціальної підтримки	Уніфікація та систематизація нормативно-правової бази
Обмежена адресність соціальних виплат	Недостатній рівень індивідуалізації соціальної підтримки	Нецільове використання бюджетних коштів	Впровадження механізмів адресної та цифрової ідентифікації отримувачів
Низький рівень цифрової інтеграції соціальних послуг	Недостатня цифровізація адміністративних процесів	Повільність та неефективність надання послуг	Розвиток електронних соціальних сервісів та цифрових платформ
Обмежена адаптивність системи до соціально-економічних змін	Інституційна інертність, слабка гнучкість управління	Зниження реакції на кризові виклики	Запровадження адаптивних моделей управління соціальною політикою

*Джерело: узагальнено та систематизовано автором.

Окремою проблемою є обмежена адресність соціальних виплат, що знижує ефективність перерозподілу бюджетних ресурсів і послаблює результативність соціальної політики держави. Додатково встановлено недостатній рівень цифрової інтеграції соціальних послуг, низьку ступінь автоматизації адміністративних процесів та обмежену адаптивність інституційної системи до динамічних соціально-економічних змін.

Сукупність зазначених чинників свідчить про наявність системних інституційних дисфункцій, що стримують розвиток системи соціальної підтримки та обумовлюють необхідність її комплексної модернізації на засадах підвищення ефективності, адресності та цифрової трансформації.

Аналіз наведених у табл. 1 даних свідчить, що найбільш критичними є проблеми інституційної фрагментації, недостатньої адресності соціальних виплат та обмеженої цифрової інтеграції соціальних послуг. Їх сукупний вплив формує системні дисфункції, які стримують підвищення ефективності соціальної підтримки та знижують її адаптивність до сучасних соціально-економічних викликів.

Обґрунтування напрямів удосконалення інституційних засад розвитку системи соціальної підтримки в Україні базується на необхідності подолання виявлених структурних дисфункцій та підвищення ефективності реалізації державної соціальної політики (рис. 2).

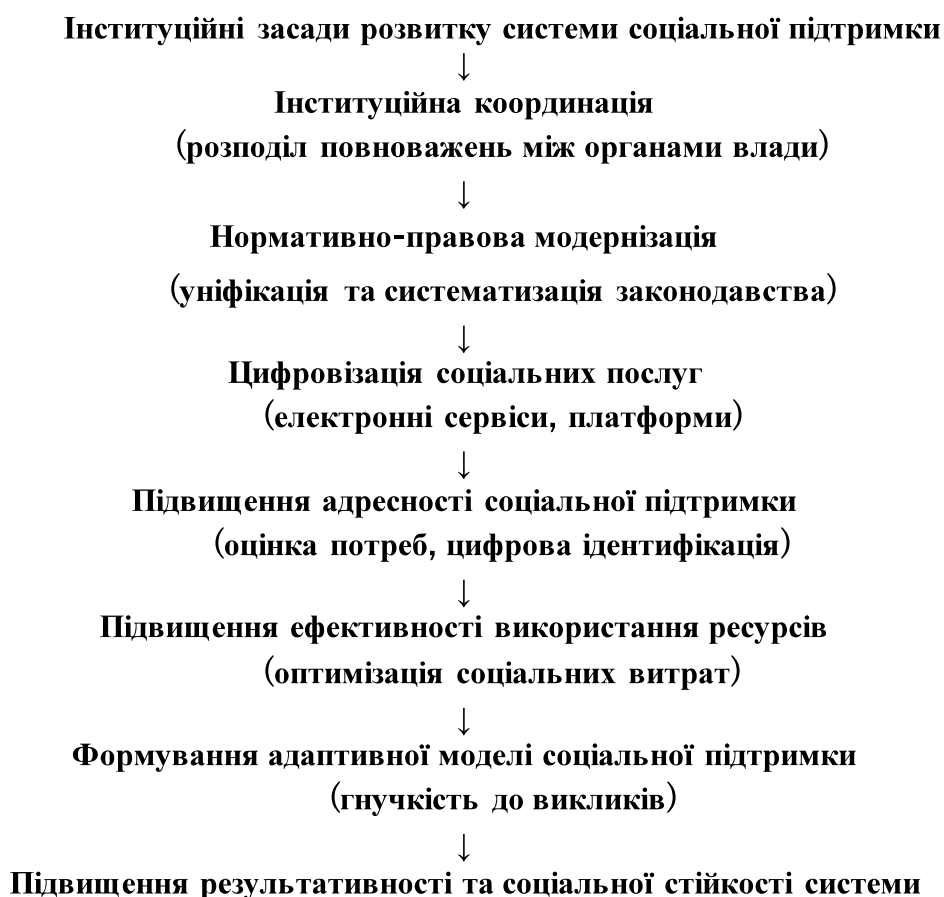

Рис. 2. Напрями удосконалення інституційних засад розвитку системи соціальної підтримки

Джерело: сформовано автором.

Насамперед доцільним є удосконалення інституційної взаємодії між центральними та місцевими органами влади шляхом чіткого розподілу повноважень, посилення координаційних механізмів та запровадження єдиних стандартів надання соціальних послуг. Важливим напрямом є модернізація нормативно-правового забезпечення, що передбачає систематизацію законодавства у сфері соціальної підтримки та підвищення його узгодженості.

Окрему увагу слід приділити підвищенню адресності соціальної підтримки через впровадження цифрових інструментів ідентифікації отримувачів та розвиток автоматизованих систем оцінювання потреб домогосподарств. Крім того, пріоритетним напрямом є поглиблення

цифровізації соціальної сфери, що передбачає інтеграцію електронних сервісів, розвиток єдиних інформаційних платформ та автоматизацію процесів адміністрування соціальних виплат.

Не менш важливим є посилення адаптивності системи соціальної підтримки до соціально-економічних викликів шляхом впровадження гнучких механізмів управління та орієнтації на результативність соціальних програм. Реалізація зазначених заходів забезпечить підвищення ефективності, прозорості та стійкості системи соціальної підтримки в умовах трансформації державної соціальної політики.

Подані на рис. 2 напрями відображають системний підхід до удосконалення інституційних засад розвитку системи соціальної підтримки в умовах трансформації державної соціальної політики. Їх реалізація передбачає послідовне посилення інституційної координації між органами державної влади та місцевого самоврядування, що є передумовою забезпечення узгодженості управлінських рішень у соціальній сфері. Важливе значення має нормативно-правова модернізація, спрямована на уніфікацію та систематизацію законодавчої бази, що дозволяє підвищити прозорість і стабільність функціонування системи соціальної підтримки.

Особливу роль у сучасних умовах відіграє цифровізація соціальних послуг, яка забезпечує автоматизацію процесів надання допомоги, зниження адміністративних витрат та підвищення доступності соціальних сервісів для населення. Водночас посилення адресності соціальної підтримки через використання цифрових інструментів оцінки потреб і ідентифікації отримувачів сприяє більш ефективному використанню бюджетних ресурсів.

Реалізація зазначених напрямів у комплексі формує передумови для підвищення ефективності використання ресурсів, розвитку адаптивної моделі соціальної підтримки та забезпечення її здатності оперативно реагувати на соціально-економічні виклики. У підсумку це сприятиме зростанню результативності функціонування системи соціальної підтримки та зміцненню соціальної стійкості держави.

Отже, узагальнення результатів дослідження дозволяє констатувати, що сучасна система соціальної підтримки в Україні перебуває на етапі інституційної трансформації, який характеризується поєднанням традиційних механізмів соціального захисту з елементами цифрової модернізації та посиленням орієнтації на адресність соціальних виплат. Водночас збереження структурних дисфункцій, зокрема інституційної фрагментації, недостатньої узгодженості управлінських рішень та обмеженої інтеграції цифрових сервісів, стримує формування цілісної та ефективної моделі соціальної підтримки. У цьому контексті ключовим завданням подальшого розвитку визначено перехід до інтегрованої інституційної моделі, що забезпечує узгодженість управління, цифрову взаємодію та підвищення результативності соціальної політики держави.

Висновки та перспективи подальших розвідок. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано інституційні засади розвитку системи соціальної підтримки в умовах трансформації державної соціальної політики та визначено ключові напрями підвищення її ефективності, адресності й адаптивності. Встановлено, що сучасний стан системи соціальної підтримки в Україні характеризується значною залежністю домогосподарств від державних соціальних виплат (у середньому 29-32% у 2019-2025 рр.), що свідчить про її високу соціальну значущість, але водночас – про структурну вразливість економічної самозабезпеченості населення.

Водночас виявлено позитивну динаміку підвищення адресності соціальної підтримки: її рівень зріс із 50% у 2019 р. до 60% у 2025 р., що свідчить про поступову переорієнтацію системи на більш цільове використання бюджетних ресурсів. Паралельно спостерігається суттєве зростання рівня цифровізації соціальних послуг – із 15% до 62% відповідно, що відображає активне впровадження електронних сервісів та цифрових інструментів адміністрування соціальної сфери.

Узагальнення теоретичних підходів дозволило встановити, що розвиток системи соціальної підтримки базується на інституційній, ресурсній та функціональній парадигмах, які відображають різні аспекти організації соціальної політики держави. При цьому найбільш

вагомого значення набуває інституційний підхід, оскільки саме якість інституційного середовища визначає ефективність розподілу соціальних ресурсів.

Виявлено ключові інституційні проблеми розвитку системи соціальної підтримки, серед яких: фрагментація управління між рівнями влади, недостатня узгодженість нормативно-правового забезпечення, обмежена адресність соціальних виплат, низький рівень цифрової інтеграції соціальних послуг та інституційна інертність системи. Сукупність цих факторів формує системні дисфункції, що стримують підвищення ефективності соціальної політики.

Обґрунтовано, що удосконалення системи соціальної підтримки має базуватися на посиленні інституційної координації, модернізації нормативно-правової бази, розвитку цифрових соціальних сервісів, запровадженні інструментів адресної ідентифікації отримувачів та формуванні адаптивної моделі управління соціальною політикою. Реалізація цих заходів створює передумови для підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів та посилення соціальної стійкості держави.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язати з удосконаленням індикаторних підходів до оцінювання ефективності системи соціальної підтримки, розробкою моделей цифрової інтеграції соціальних послуг та дослідженням міжнародного досвіду формування адаптивних соціальних систем в умовах кризових і воєнних викликів.

Список використаних джерел

1. Лобик О. О. Управління місцевими бюджетами в умовах фінансової децентралізації. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2020. Вип. 4(2). С. 229–234. DOI: 10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-39.
2. Лобик О. О. Управління фінансовим потенціалом територіальних громад: виклики та можливості. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2024. Т. 35(74), № 6. С. 94–98. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/17>
3. Онищук І. І. Інструменти фінансового забезпечення просторового розвитку місцевого самоврядування. *Економічний простір*. 2025. Вип. 198. С. 82–91. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.82-91>
4. Першко Л. О. Управління місцевими бюджетами в умовах фінансової децентралізації. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. Вип. 4(2). С. 229–234. DOI: [10.31891/2307-5740-2020-284-4\(2\)-39](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-39).
5. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю. Соціальна реклама в системі суспільних комунікацій. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочинський М. М.», 2024. Випуск 105, Ч. 2: Економічні науки, С. 220-230. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230.
6. Прокопчук О. Т., Соколюк С. Ю., Бондаренко Н. В., Улянич Ю. В. Фінансові інструменти та моделі соціального обслуговування населення в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету*. 2025. Випуск 106. Частина 2, С. 291-304. DOI: 10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304.
7. Прокопчук О., Соколюк С., Коротєєв М., Бондаренко Н. Соціальна робота і фінансове забезпечення: сучасні виклики для місцевого самоврядування. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія Економіка. 2025. 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11)
8. Черелюк В. О. Організаційне забезпечення ризик-менеджменту в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2024. № 88. DOI: 10.18664/btie.88.324925.
9. Шинкарьов Ю. В. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками в процесі цифрової трансформації бізнесу. *Стратегія економічного розвитку України*. 20203. 52, С. 136–144. <https://doi.org/10.33111/sedu.2023.52.136.144>.
10. World Bank. (2023). *Logistics performance and trade facilitation in conflict-affected economies*. Washington, DC: World Bank.

References

1. Lobyk O. O. (2020). Management of local budgets under conditions of financial decentralization. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky* (Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences), 4(2), 229–234. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4\(2\)-39](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-39).

2. Lobyk O. O. (2024). Management of financial potential of territorial communities: challenges and opportunities. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia* (Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University. Public Administration and Administration Series), 35(74), 6, 94–98. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.6/17>.
3. Onyshchuk I. I. (2025). Financial support instruments for spatial development of local self-government. *Ekonomichnyi prostir* (Economic Space), 198, 82–91. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.82-91>.
4. Pershko L. O. (2020) Management of local budgets under conditions of financial decentralization. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky* (Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences), 4(2), 229–234. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4\(2\)-39](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-284-4(2)-39).
5. Prokopchuk O. T., & Sokoliuk S. Yu. (2024). Social advertising in the system of public communications. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu sadivnytstva. Ekonomichni nauky* (Collection of Scientific Works of Uman National University of Horticulture. Economic Sciences), 105(2), 220–230. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2024-105-2-220-230>.
6. Prokopchuk O. T., Sokoliuk S. Yu., Bondarenko N. V., & Ulianych Yu. V. (2025). Financial instruments and models of social services provision in Ukraine. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky* (Collection of Scientific Works of Uman National University. Economic Sciences), 106(2), 291–304. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8240-2025-106-2-291-304>.
7. Prokopchuk O., Sokoliuk S., Korotiev M., & Bondarenko N. (2025). Social work and financial support: modern challenges for local self-government. *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriya Ekonomika* (Adaptive Management: Theory and Practice. Economics Series), 21(42). DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-21\(42\)-11](https://doi.org/10.33296/2707-0654-21(42)-11).
8. Chereliuk V. O. (2024). Organizational support of risk management under conditions of digitalization. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* (Bulletin of Transport Economics and Industry), 88. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.88.324925>.
9. Shynkarov Yu. V. (2023). Methodological tools for financial risk management in the process of digital transformation of business. *Stratehiia ekonomichnoho rozvytku Ukrainy* (Strategy of Economic Development of Ukraine), 52, 136–144. DOI: <https://doi.org/10.33111/sedu.2023.52.136.144>.
10. World Bank. (2023). *Logistics performance and trade facilitation in conflict-affected economies*. Washington, DC: World Bank.

PROKOPCHUK Olena

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Uman National University,
Uman, Ukraine

YAKOVYN Mykola

PhD candidate,
Department of Economics, Uman National University,
Uman, Ukraine

INSTITUTIONAL FRAMEWORKS FOR THE DEVELOPMENT OF THE SOCIAL SUPPORT SYSTEM IN THE CONTEXT OF THE TRANSFORMATION OF STATE SOCIAL POLICY

Introduction. *The current transformation of Ukraine's state social policy, which is taking place against a backdrop of economic instability, demographic changes, rising social risks and crisis phenomena, necessitates a re-evaluation of institutional approaches to the formation and development of the social support system. It has been established that the existing model of social support is characterised by a number of structural problems, including fragmented institutional interaction, insufficient coordination of management mechanisms, limited targeting of social benefits and incomplete integration of digital tools. This reduces the efficiency of social resource utilisation and limits the system's ability to respond promptly to contemporary socio-economic challenges. In this context, there is a growing need to establish new institutional foundations for the development of the social support system, aimed at enhancing its effectiveness, adaptability and resilience.*

Purpose. *The aim of the study is to establish the institutional foundations for the development of the social support system against the backdrop of the transformation of Ukraine's state social policy, and to identify ways of enhancing its effectiveness, targeting and adaptability to current socio-economic conditions.*

Results. *The current state of the social support system in Ukraine has been analysed, and it has been established that the share of social benefits in the structure of household income in 2019–2025 averaged 28–32 per cent, confirming the significant role of state support in ensuring social stability. A gradual increase in the level of targeting of social assistance has been identified: the relevant indicator rose from 50 per cent in 2019 to 60 per cent in 2025, indicating a gradual reorientation of the system towards a more targeted use of budgetary resources. Significant progress has been made in the digitalisation of the social sector – the share of digital social services has increased from 15 per cent in 2019 to 62 per cent in 2025, reflecting the development of e-services and digital mechanisms for administering assistance. Key institutional challenges to the development of the social support system have been identified, including fragmented governance, shortcomings in the regulatory framework, an insufficient level of digital integration, and limited adaptability to socio-economic changes. Directions for improving the institutional framework have been proposed, involving enhanced coordination between levels of government, modernisation of the regulatory framework, the development of digital social services, and the introduction of mechanisms to improve the targeting of support.*

Originality. *An institutional approach to the development of the social support system in the context of the transformation of state social policy has been justified; unlike traditional approaches, this approach involves a comprehensive combination of organisational, regulatory, digital and managerial components. Conceptual directions are proposed for improving the institutional foundations of the social support system's development, aimed at forming an adaptive model of social policy capable of ensuring the effective use of resources and a prompt response to new social challenges.*

Conclusion. *It has been established that the further development of the social support system in Ukraine requires a shift from a fragmented model of assistance provision to an integrated institutional system based on the principles of coordination, digitalisation, targeting and effectiveness. It has been demonstrated that improving the effectiveness of social support depends on the quality of the institutional environment, the level of digital interaction and the ability of social policy mechanisms to adapt to changing socio-economic conditions. Prospects for further research relate to refining methodological approaches to assessing the effectiveness of the social support system, developing digital models for the delivery of social services, and studying international experience in the development of adaptive social systems.*

Keywords: *social support; social policy; institutional framework; state regulation; social protection; transformation; socio-economic development; system effectiveness.*

*Одержано редакцією: 02.03.2026
Прийнято до публікації: 01.04.2026*